

syvre Tommerup, syder SSjælland, syvring, søring ØMøn (4). Måske i stednavnene Suderhøjsled 1633 Lunde s. SFyn og Sudereng 1716ff Højrup Sønderjylland (5).

Sli Als, fra tysk schleie (6).

LITTERATUR: (1) 659 22,943; (2) 219 7,786; (3) 168 12,1940,122; (4) 388; (5) 156 4,334 og 15,153; (6) 212c tb. 342.

FISKERI, KONSUM, OVERTRO, LÆGEMIDLER

Når hylden blomstrer leger suderen og bider på krog (1). Den gik efter noget skinnende og derfor anbragte man udblæste æg på en snor spændt tværs over en fiskeruse (NFyn; 2). Små eksemplarer bruges som agn for gedde (o. 1880; 3).

Suderfiskeriet spiller ingen større rolle udover lokalt til dagligt forbrug (1914; 4). 1936-40 blev der fanget mellem 3.352 og 6.150 kg (5).

Kødet er blødt og mudderagtigt og kommer sjældent på de riges bord (1763; 6), men »køgt i vin og dræbt på en måde, så den løber sig ihjel i lunkent vand, skal den være meget velsmagende, dens suppe er sund« (MSjælland o. 1790; 7).

Flire og skalle er hverdagskost.

Om søndagen står den på suder.

Hun smager så grumset, at det er en lyst for den, som forstår sig på mudder.

Sigfred Pedersen (8).

Man siger, at bliver andre fisk bidt eller såret på anden måde rører de ved suderen, og skaden læges da hurtigt (1649; 9). Den søger selskab med karper og karudser og regnes for fiskenes læge, med sin slim helbreder den deres sår og derfor lader rovfisk den i fred (1700-t; 10); men »at den ved sin slimagtighed skal være sund for karperne i dammene modsiges her af en erfaren mand« (Fredericia 1767; 11).

Flækkede sudere uden indvolde lægges som omslag for epilepsi og under fødderne mod vattersot (Harpestræng-afskrifter 1400-t; 12). Fisken lægges levende på maven for gulsot, dens galde skal kunne fordrive indvoldsorm (1795; 13). Et stykke af nylig fanget suder anbringes fire dage i træk under stikkende og prikkende fodsåler (Skagen 1787; 14).

LITTERATUR: (1) 628b 61; (2) 725 437; (3) 928 2,214; (4) 662 2,252; (5) 830 233; (6) 693b 1,654; (7) 57 125; (8) 676b 27; (9) 356 12; (10) 693b 1, 1763,654; 219 7,1795,675; 830 233; (11) 908 182; (12) 315c 188f sml. 292; (13) 219 7,789; (14) 651 344.

Elritse, *Phoxinus phoxinus*

Den lille spraglede karpfisk har mørkegrøn eller brunlig, mørkpletet ryg, gule sider med mørke tværbånd og sølvhvid bug. Lever i bække med klart vand og stenet bund.

– Danmarks Dyreverden 4, 111f.

Elritse o. 1700ff fra tysk; *elveritze* 1661 (1).

Merle 1594, 1600-t, *merling*, *milling* o. 1700 (2) fra tysk; *butte* 1649 (3), *elbytter* 1769 (4), *elbutte* 1802ff (5) fra tysk *elbütte* 'flynder fra Elben', *elleput* Jylland 1853 (6), *elbodisse* Hornslet o. 1900 (7); *moderløs*, man mente den fremkom af bundens dynd (8).

»Kødet har en behagelig bitter smag og spises gerne« (1802; 9); den fanges i jyske hedeeagnes åer, »rensens kun ved med en stump kniv at uddrive maven, skylles derpå, bages på panden med smør, og den er da færdig« (o. 1880; 10).

Bruges som agn på ålekroge (1843; 11), som madning for gedde, aborre og ørred og som foder for disse (1853; 12). Der sælges en del elritse til akvarier; den benyttes som forsøgsdyr.

LITTERATUR: (1) 434 1,435; (2) 434 3,81 sml. 71; 659 14,66; (3) 356 24; (4) 693b 5,2,1022; (5) 659 4,219; (6) 472b 3,526; (7) 599 33063; (8) 659 14,248; (9) 418 368; (10) 928 2,216; (11) 781a 621; (12) 472b 3,1,537.

Skalle, *Rutilus*, *Scardinius*, *Leuciscus*

Den alm. SKALLE eller GRÅSKALLE, *Rutilus rutilus*, bliver indtil 40 cm, er blågrøn med sølvblanke sider og har røde øjne; lever i både fersk- og brakvand og er meget alm. i vandløb og søer ligesom RØD- eller RUDSKALLE, *Scardinius erythrophthalmus*, den har røde øjne og finner og mere højrygget, sammentrykt krop. Den indtil 40 cm slanke STRØMSKALLE, *Leuciscus leuciscus*, med gullige øjne forekommer hos os kun i vestjyske åer og brakvandsfjorde.

– Danmarks Dyreliv 4,114-16.

Skalle, ældre nydansk d.s. og skallig, oldnordisk